

ที่ ทส ๑๐๑๑.๒/๒๕๕๕

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๙๒ ซอยพหลโยธิน ๗ ถนนพหลโยธิน

แขวงพญาไท เขตพญาไท

กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

๙ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน เพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๘๐

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี

๒. สำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ ๔/๒๕๖๓

เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

๓. แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน เพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๘๐

ด้วยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอเสนอเรื่อง แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน เพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๘๐ มาเพื่อคณะรัฐมนตรีทราบ โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรี ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑๓) เรื่องที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้เสนอคณะรัฐมนตรี รวมทั้งสอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติในด้าน (๕) การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) กำกับการบริหารราชการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ สืบเนื่องจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน ทำให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของประชากร ดังนั้น ทิศทางในการพัฒนาประเทศ จึงมีการปรับเปลี่ยนไปสู่แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะหน่วยงานจัดทำและเสนอแนะนโยบายและแผนด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน จึงจำเป็นต้องจัดทำแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน เพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๘๐ ระยะยาว เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ แผนการปฏิรูปประเทศ และแผนเฉพาะด้านต่าง ๆ เพื่อให้การจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน มีแนวทางการดำเนินงานให้เห็นเป็นรูปธรรม สามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ เพื่อเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง

มีการ...

มีการอนุรักษ์ พันธุ์ คุณมาตรฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเตรียมพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ กระบวนการจัดทำแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนฯ ให้มีความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และชุมชนที่เกี่ยวข้อง โดยจัดให้มีการประชุม กลุ่มย่อยและการประชุมระดมความคิดเห็น ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

๑.๒ ในการประชุมคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ ๔/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓ มีมติดังนี้

(๑) เห็นชอบแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน เพื่อส่งเสริมและรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๘๐

(๒) มอบให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยสำนักงานนโยบาย และแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำเสนอคณะรัฐมนตรีรับทราบแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน เพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๘๐ เพื่อหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องใช้เป็น กรอบแนวทางในการปฏิบัติด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนต่อไป รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน เพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๘๐ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติของหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการ สิ่งแวดล้อมชุมชน และเป็นไปตามมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓ จึงเข้าข่าย ที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่อง และการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑๓) เรื่องที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้เสนอคณะรัฐมนตรี

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

เพื่อให้การจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน มีแนวทางการดำเนินงานให้เห็นเป็นรูปธรรม สามารถนำไปปฏิบัติ ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ เพื่อเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง มีการอนุรักษ์ พันธุ์ คุณมาตรฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนั้น จึงเห็นว่ามี ความจำเป็นที่จะต้องเสนอคณะรัฐมนตรีทราบโดยด่วนต่อไป

๔. สำคัญ ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน เพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๘๐ สรุปสาระสำคัญ ได้ดังต่อไปนี้ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๓

๔.๑ วิสัยทัศน์ “สิ่งแวดล้อมชุมชนแห่งอนาคตที่ยั่งยืน”

๔.๒ เป้าประสงค์

- ๑) สิ่งแวดล้อมชุมชนของไทยมีสภาพแวดล้อมที่ดี มีความสมดุลของระบบนิเวศทางธรรมชาติ
- ๒) สิ่งแวดล้อมชุมชนพัฒนาบนพื้นฐานที่สอดคล้องกับภูมินิเวศ และบริหารจัดการ ภายใต้อข้อมูล องค์ความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย
- ๓) ทุกภาคส่วนมีความรับผิดชอบ ดำเนินกิจกรรมบนวัฒนธรรมเชิงนิเวศ สามารถประยุกต์ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการดูแลรักษา และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชนสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

๔.๓ ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ อนุรักษ์และฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติตามแนวศาสตร์พระราช

เป้าหมาย อนุรักษ์ ฟื้นฟู ดูแล รักษาฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน โดยชุมชนมีส่วนร่วม สามารถรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและลดภัยพิบัติ

ตัวชี้วัด

- ๑) พื้นที่ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนที่ได้รับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ดูแล รักษาเพิ่มขึ้น อย่างน้อย ๑๘ พื้นที่
- ๒) สัดส่วนพื้นที่สีเขียวในเมือง/ชุมชน ร้อยละ ๕ ของพื้นที่ทั้งประเทศ
- ๓) ท้องถิ่นมีแผนการจัดการความเสี่ยง/การปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ภัยพิบัติ โดยเฉพาะในพื้นที่เสี่ยง

กลยุทธ์

- ๑) อนุรักษ์ ปกป้อง ฟื้นฟู ดูแลรักษา และจัดการฐานทรัพยากรธรรมชาติ และระบบนิเวศภายในชุมชนท้องถิ่น โดยชุมชนมีส่วนร่วมตามแนวพระราชดำริฯ
- ๒) อนุรักษ์ ฟื้นฟู ดูแลรักษา และใช้ประโยชน์พื้นที่สีเขียว เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการดำรงชีวิตของคนในชุมชน
- ๓) ป้องกันและฟื้นฟูพื้นที่ชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ บริหารจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินและการพัฒนาเมืองและชุมชนอย่างยั่งยืน

เป้าหมาย การพัฒนาเมืองและชุมชน บนพื้นฐานภูมินิเวศ โดยคำนึงถึงความสมดุลของระบบนิเวศ วิถีวัฒนธรรมและศักยภาพของชุมชน และมีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

ตัวชี้วัด

- ๑) แผนผังภูมินิเวศ ซึ่งกำหนดการใช้ประโยชน์พื้นที่ที่คำนึงถึงศักยภาพและความเหมาะสมของระบบนิเวศ รวมทั้งอัตลักษณ์และวัฒนธรรมพื้นถิ่น สำหรับใช้เป็นกรอบและแนวทางการพัฒนาครบทุกภาคของประเทศไทย
- ๒) เมืองต้นแบบที่พัฒนามบนพื้นฐานภูมินิเวศ มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด สะดวกสบาย สวยงาม น่าอยู่ปลอดภัย รองรับและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน อย่างน้อย ๔๓ เมือง
- ๓) คุณภาพสิ่งแวดล้อมของชุมชน เป็นไปตามมาตรฐานอย่างน้อย ๖๑ เมือง

กลยุทธ์...

กลยุทธ์

๑) จัดทำแผนผังภูมินิเวศของชุมชนครอบคลุมการใช้ประโยชน์เชิงภูมิสังคม และการพัฒนาเมืองบนพื้นฐานภูมินิเวศ

๒) ปรับโครงสร้างพื้นฐานเมืองสู่โครงสร้างพื้นฐานสีเขียว

๓) การจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์เมืองและชุมชน เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด สะดวกสบาย สวยงาม น่าอยู่ และปลอดภัย

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนที่ต้นฐานเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และการเติบโตสีเขียว (Green Growth)

เป้าหมาย ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีขีดความสามารถในการแข่งขัน และมีการพัฒนา เศรษฐกิจของสมาชิกในชุมชนบนฐานเศรษฐกิจหมุนเวียนและการเติบโตสีเขียว

ตัวชี้วัด

- ๑) ธุรกิจและอุตสาหกรรมที่มีการดำเนินงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น
- ๒) ชุมชนที่มีการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยชุมชน อย่างน้อย ๘๐ แห่ง
- ๓) ผลิตภัณฑ์ สินค้า บริการ ตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนบนพื้นฐานของอัตลักษณ์ และวิถีชุมชนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

กลยุทธ์

๑) พัฒนาแนวทางในการจัดการของเสียและน้ำเสียของทุกภาคส่วนให้มีประสิทธิภาพ ตามแนวทางของเศรษฐกิจหมุนเวียน

๒) ส่งเสริมและสนับสนุนเศรษฐกิจหมุนเวียนบนพื้นฐานของอัตลักษณ์และวิถีชุมชน ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยชุมชน

๔) ส่งเสริมและสนับสนุนภาคการผลิตและภาคอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อมและชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาระบบ กลไกเครื่องมือ และมาตรการในการกำกับดูแล สิ่งแวดล้อมชุมชน อย่างมีธรรมาภิบาล และมีประสิทธิภาพ

เป้าหมาย ระบบบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนที่มีประสิทธิภาพจากการบูรณาการร่วมกัน ของทุกภาคส่วน มีระบบ โครงสร้าง เครือข่ายความร่วมมือ ตลอดจนมาตรการด้านกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และเศรษฐศาสตร์ที่เหมาะสม และสอดคล้องกับการพัฒนาของชุมชนและกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก

ตัวชี้วัด

๑) ระบบและโครงสร้างการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนมีความชัดเจน สามารถ ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้น

๒) มีกฎหมายสิทธิชุมชนรองรับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

๓) ผู้ผลิตและผู้บริโภคมีพฤติกรรมในการผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

๔) ความร่วมมือระหว่างชุมชน ท้องถิ่น ภาคเอกชนในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

๕) ข้อมูล...

๕) ข้อมูลและฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมชุมชนอัจฉริยะของประเทศ เพื่อการวางแผนและบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์

๑) พัฒนาระบบโครงสร้างการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนแบบบูรณาการ

๒) กำหนดมาตรการกระตุ้นและจูงใจให้ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ และผู้บริโภคให้ความสำคัญต่อการรักษาสิ่งแวดล้อม

๓) ปรับปรุง แก้ไขกฎ ระเบียบ กฎหมาย เพื่อสนับสนุนการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน

๔) การจัดทำฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมชุมชนอัจฉริยะ

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ พัฒนาศักยภาพ องค์ความรู้ นวัตกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมเชิงนิเวศ เพื่อสร้างชุมชนแห่งอนาคต

เป้าหมาย ภาวการณ์พัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชนมีศักยภาพในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม และรับมือกับการเปลี่ยนแปลงบนฐานองค์ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่ทันสมัยทัดเทียมประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก

ตัวชี้วัด

๑) จำนวนกลุ่ม เครือข่าย ที่มีลักษณะที่หลากหลายและมีส่วนร่วมกับภาคีการพัฒนา ในการอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งในประเทศและระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น

๒) จำนวนนวัตกรรม เทคโนโลยีในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

๓) จำนวนชุมชนที่มีองค์ความรู้ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของตนเอง หรือมีวัฒนธรรมเชิงนิเวศในการดำเนินชีวิตเพิ่มขึ้น

กลยุทธ์

๑) เสริมสร้างความรู้ จิตสำนึก และความสามารถในการสร้างนวัตกรรมเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

๒) ส่งเสริมการวิจัย และพัฒนา รวมทั้งเทคโนโลยีด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน

๓) ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อภาคีพัฒนา เพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนผ่านกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน และการสร้างวัฒนธรรมเชิงนิเวศ

๔) เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน

ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนที่มีประสิทธิภาพ จึงกำหนดแผนที่นำทาง (Roadmap) การดำเนินงาน โดยมีมาตรการแบ่งเป็นระยะสั้น (พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕) ระยะกลาง (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) และระยะยาว (พ.ศ. ๒๕๗๑ – ๒๕๘๐)

๔.๔ บทบาทของหน่วยงาน องค์กร และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนฯ ได้กำหนดบทบาทของหน่วยงานภาครัฐ ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคประชาชน ในการเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนและผลักดันแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนฯ

๔.๕ แนวทาง...

๔.๕ แนวทางการดำเนินงานในขั้นตอนต่อไป

- ๑) เสริมสร้างความรู้และความเข้าใจต่อหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนในแต่ละระดับ
- ๒) สื่อสารสาธารณะ เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง
- ๓) การแปลงแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนฯ ไปสู่การปฏิบัติ โดยความร่วมมือของทุกภาคส่วน

๔) แปลงแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนฯ สู่การปฏิบัติในพื้นที่ต้นแบบ เพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นตัวอย่าง

- ๕) การติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงานและการจัดทำรายงาน

๕. ข้อเสนอของส่วนราชการ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อโปรดทราบแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน เพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๘๐ เพื่อหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายวรวิทย์ ศิลปอาชา)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โทรศัพท์/ โทรสาร ๐ ๒๒๖๕ ๖๕๗๐

โทรศัพท์มือถือ ๐๘ ๗๙๙๔ ๗๖๘๖ (ขรินี)

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ sarabun@onep.go.th